

Nr 4

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan m. m.

I en till riksdagen den 21 december 1956 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, 1957: 21, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan m. m. har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att bifalla de under punkterna 1—11 här nedan omförmälda förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Beträffande den närmare utredningen i dessa ärenden torde utskottet få hänvisa till statsrådsprotokollet.

1:o

Genom beslut den 17 februari 1955 ålade domänstyrelsen jägmästaren i Södra Skånes revir Hjalmar Månsson att till styrelsen inbetala 7 852 kronor 19 öre jämte fem procent årlig ränta enligt i beslutet angiven specifikation från och med den 15 juli 1952 tills betalning skedde, på grund av underlåtenhet att iakttaga givna bestämmelser angående säkerhet för köpeskilling för virke, som under tiden 16 juni 1952—12 november 1952 utan kontant betalning utlämnats till ingenjören Roland Nordström, Linderöd. Av nämnda belopp avsåg 6 170 kronor 31 öre bokvirke och 1 681 kronor 88 öre andra trädslag. Nordström, som icke erlagt betalning för ifrågavarande virkesköp, försattes hösten 1953 i konkurs, vilken avslutats utan utdelning för domänverket. På grund av domänstyrelsens nyssnämnda beslut har Månsson till styrelsen inbetalat sistnämnda belopp, 1 681 kronor 88 öre jämte ränta.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av domänstyrelsen med utlåtande den 20 april 1956 överlämnad skrift anhåller *Månsson* om befrielse från den honom ålagda betalningsskyldigheten för oguldet belopp, 6 170 kronor 31 öre jämte ränta.

Domänstyrelsen har på grund av vad i ärendet förekommit — under framhållande av Månssons strävan att tillvarata revirets intressen och av den av Månsson redan gjorda inbetalningen av 1 681 kronor 88 öre jämte ränta — tillstyrkt att Månsson skall befrias från förenämnda betalningsskyldighet.

Statskontoret vill icke motsätta sig att Månsson befrias från återstående ersättningsskyldighet, därest han inom viss, av Kungl. Maj:t fastställd tid till kronan inbetalar ett belopp av förslagsvis 2 000 kronor. För bifall härtill torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Departementschefen har anfört följande.

»Av utredningen i ärendet framgår, att Månsson icke iakttagit gällande föreskrifter i fråga om skyldigheten att infordra säkerhet vid virkesförsäljning. Vissa omständigheter talar emellertid för att Månsson bör befrias från åtminstone en del av den honom ålagda betalningsskyldigheten. Enligt min mening synes det sålunda skäligt, att Månsson mot erläggande till Kungl. Maj:t och kronan av — utöver tidigare erlagt belopp å 1 681 kronor 88 öre jämte ränta — 2 000 kronor befrias från skyldigheten att i övrigt täcka den förlust, som åsamkats domänverket genom hans förvållande. Beloppet torde böra erläggas inom viss kortare tid, förslagsvis två månader, efter det att statsmakternas beslut i ärendet föreligger. För en sådan avskrivning av kronans fordran erfordras emellertid riksdagens medgivande.»

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså, att riksdagen må medgiva, att kronans i förevarande framställning angivna fordran för virkesköp, 6 170 kronor 31 öre jämte ränta, må avskrivas under förutsättning, att Månsson till kronan kontant erlägger tvåtusen kronor.

2:o

Genom beslut den 29 maj 1956 ålade domänstyrelsen jägmästaren i Villingbergs revir Gunnar Johanson att till styrelsen inbetala 1 419 kronor 13 öre på grund av uraktlåtenhet att taga säkerhet för erläggande av köpeskilling för virke, som under tiden 16 november 1954—17 februari 1955 utan kontant betalning utlämnats till Birger Johansson, Örebro.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av domänstyrelsen med utlåtande den 3 augusti 1956 överlämnad skrift anhåller *Gunnar Johanson* om befrielse från den honom ålagda betalningsskyldigheten.

I sin skrift framhåller *Gunnar Johanson*, att ifrågavarande försäljningar sammanlagt gäller 152 m³t brännved, medan totala försäljningarna av brännved vid reviret — som utgör en liten del av de arbeten för vilka revirförvaltaren är ansvarig — år 1954 uppgick till 10 700 och år 1955 till 13 680 m³t. Gunnar Johanson anför vidare, att expeditionsärendena ofta får handläggas i jäktad och pressande arbetstakt efter hemkomst från förrättnings- och inspektionsresor, vilka tagit större delen av dagen i anspråk. Genom köparens tillvägagångssätt och andra sammanfallande omständigheter har de ifrågavarande försäljningsärendena icke kommit att erhålla den förberedelse, som normalt sker på revirexpeditionen beträffande ärenden av denna storleksordning. Åtgärder har dock vidtagits för att hindra att dylikt upprepas.

Domänstyrelsen har med hänsyn till de vid ifrågavarande virkesaffärer förekommande omständigheterna — med framhållande bl. a. av att Johanson gjort sig känd för tjänstenit och alltid visat ett stort intresse för sitt förvaltningsobjekt — icke något att erinra mot att Johanson av nåd befrias från skyldigheten att utgiva förenämnda belopp, 1 419 kronor 13 öre.

I remissyttrande den 7 september 1956 finner sig *statskontoret* icke kunna tillstyrka, att Johanson helt befrias från skyldigheten att täcka domänverkets ifrågavarande förlust. Statskontoret föreslår för sin del, att Johanson skall befrias från återstående ersättningsskyldighet, därest han inom viss av Kungl. Maj:t fastställd tid till kronan inbetalar ett belopp av förslagsvis 800 kronor. För bifall härtill torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Departementschefen har anfört följande.

»Av utredningen i ärendet framgår, att Johanson icke iakttagit gällande föreskrifter i fråga om skyldighet att infordra säkerhet vid virkesförsäljningar. Vissa omständigheter talar emellertid för att Johanson bör befrias från åtminstone en del av den honom ålagda betalningsskyldigheten. Enligt min mening synes det sålunda skäligt, att Johanson mot erläggande till Kungl. Maj:t och kronan av 500 kronor befrias från skyldigheten att i övrigt läcka den förlust, som åsankats domänverket genom hans förvållanden. Beloppet torde böra erläggas inom viss kortare tid, förslagsvis två månader, efter det att statsmakternas beslut i ärendet föreligger. För en sådan avskrivning av kronans fordran bör emellertid riksdagens medgivande inhämtas.»

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att kronans i förevarande framställning angivna fordran för virkesköp, 1 419 kronor 13 öre, må avskrivas under förutsättning, att Johanson till kronan kontant erlägger femhundra kronor.

3:o

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, varöver domänstyrelsen den 21 juni 1956 avgivit utlåtande, anhåller disponenten Karl-Axel Rittfeldt, Blikstorp, om Kungl. Maj:ts godtagande av ett av Rittfeldt erbjudet ackord med 70 procent av en fordran å 257 339 kronor förutom ränta och kostnader, som kronan har å Rittfeldt på grund av hans till domänstyrelsen lämnade borgensförbindelser för Blikstorps Träindustri och Vårsås Träindustri med anledning av köp av skogsprodukter från domänverket.

Domänstyrelsen tillstyrker Rittfeldts framställning och framhåller att domänverkets intresse sannolikt bäst tillgodoses, därest Rittfeldt beredes möjlighet att undvika konkurs. En konkurs torde nämligen av det framlagda materialet att döma knappast komma att ge oprioriterade fordringsägare större utdelning än mellan 55 och 60 procent, vartill kommer de svåra verkningarna en konkurs skulle innebära för Rittfeldts anställda. Rittfeldts skuld till kronan på grund av ifrågavarande borgensåtaganden beräknas, inklusive räntor och utdömda kostnadsersättningar, per den 15 november 1956 uppgå till sammanlagt 274 424 kronor 58 öre. Till säkerhet för erläggandet av 70 procent härav sålunda, att hälften, eller 96 048 kronor 60 öre

jämte 6 procent årlig ränta därå från den 15 november 1956 betalas då första utdelning å en förlagsinteckning utbekommes i handelsbolagets under firma Blikstorps & Vårsås Träindustrier konkurs och resterande hälft, eller 96 048 kronor 60 öre jämte 6 procent årlig ränta därå från samma dag betalas den 15 november 1957, har Rittfeldt, under förutsättning att Kungl. Maj:t godkänner det erbjudna ackordet, till domänverket dels pantförskrivit en förlagsinteckning å 300 000 kronor, dels överlämnat en av fadern, fabrikören C. F. Rittfeldt, utfärdad borgensförbindelse.

Statskontoret har i remissyttrande den 17 juli 1956 tillstyrkt ett antagande av det erbjudna ackordet på sätt domänstyrelsen förordat. Ärendet torde emellertid vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning.

Departementschefen har anfört följande.

»Även jag finner erbjudandet om ackord å 70 procent böra godtagas. Det belopp av 192 097 kronor 20 öre jämte 6 procent ränta från den 15 november 1956 Karl-Axel Rittfeldt i så fall har att gälda till kronan bör erläggas på sätt domänstyrelsen förordat.

Enligt gällande grunder för avgörande av frågor om efterskänkande av kronans fordringar torde Kungl. Maj:t icke äga befogenhet att utan riksdagens medgivande godtaga ackordserbjudandet. Sådant medgivande bör därför inhämtas.»

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså, att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att med godtagande av lämnat ackordserbjudande efterskänka 82 327 kronor 38 öre å kronans ifrågavarande fordran å 274 424 kronor 58 öre jämte ränta hos Karl-Axel Rittfeldt, Blikstorp.

4:o

Enligt lagsökningsdomarens i Sevede och Tunaläns domsaga utslag den 23 november 1940 i mål mellan domänstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan, sökande, samt Gerhard Westeborg och R. Sandebäck, båda i Kristdala, förklarande, blev Westeborg och Sandebäck i egenskap av borgensmän för dels Arne Viktorsson i Oskarshamn och dels AB. Westeborg & Co. i Väster-
vik ålagda att solidariskt till kronan genast utgiva dels 3 301 kronor 39 öre jämte fem procent ränta å 3 200 kronor från den 31 januari 1940 tills full betalning skedde, dels ock 14 154 kronor jämte fem procent ränta å 14 100 kronor från den 15 juni 1940 och å 54 kronor från den 25 juni 1940, allt till dess full betalning skedde. Tillika skulle borgensmännen gälda ersättning för lagsökningskostnader med 20 kronor 30 öre. Sedan ifrågavarande fordringsbelopp, som avsåg virkesköp vid 1938 och 1939 års kronoskogsauktioner, jämte ytterligare uppkomna exekutionskostnader av kronan bevakats i Westeborgs och Sandebäcks konkurser utan att någon utdelning erhållits, har kronan vid olika tillfällen utan resultat anställt utmätningsförsök hos gäldenärerna.

Den Westeborg och Sandebäck i egenskap av borgensmän solidariskt åvilande skulden till kronan utgjorde per den 1 januari 1956 25 218 kronor 49 öre, varav 14 154 kronor utgjorde kapitalbelopp, 11 000 kronor 73 öre ränta samt 63 kronor 76 öre exekutionskostnader m. m.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, varöver domänstyrelsen den 13 januari 1956 avgivit utlåtande, anhåller *Westeborg*, att kronans fordran måtte avskrivas mot att han kontant inbetalar 5 000 kronor. Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak, att *Westeborg*, som saknar tillgångar, åtnjuter en lön av 1 000 kronor i månaden. Å andra sidan skall *Westeborg* betala dels skadestånd och underhåll till sin frånskilda hustru och dels en ytterligare skuld å 100 000 kronor.

Domänstyrelsen erinrar om att *Westeborg* i en tidigare av styrelsen tillstyrkt framställning anhållit om befrielse från sitt borgensansvar mot att han till domänstyrelsen inbetalade 2 000 kronor, vilken ansökning Kungl. Maj:t enligt beslut den 22 september 1955 lämnat utan bifall. Med hänsyn till i förevarande framställning anförda skäl vill styrelsen dock icke motsätta sig att *Westeborg* befrias från honom i egenskap av borgensman solidariskt med *R. Sandebäck* åvilande betalningsskyldighet mot att han senast två månader efter det Kungl. Maj:ts beslut i ärendet föreligger till styrelsen inbetalar 5 000 kronor.

Enligt remissyttrande den 23 mars 1956 vill icke heller *statskontoret* motsätta sig, att *Westeborg* på de villkor som numera föreslagits befrias från honom i egenskap av borgensman å dömd betalningsskyldighet. För bifall härtill torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Departementschefen har anförst följande.

»Då jag icke har något att invända mot vad domänstyrelsen anförst i ärendet, förordar jag att *Westeborg* mot erläggande till kronan av 5 000 kronor befrias från sin betalningsskyldighet för kronans förevarande fordran å honom. Beloppet torde böra erläggas inom viss kortare tid, förslagsvis två månader, efter det statsmakternas beslut i ärendet föreligger. För en sådan avskrivning av kronans fordran bör emellertid riksdagens medgivande inhämtas.»

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer fördenskull,

att riksdagen må medgiva, att kronans i förevarande framställning angivna fordran å *Westeborg* å 25 218 kronor 49 öre jämte ränta må avskrivas under förutsättning, att *Westeborg* till kronan kontant erlägger femtusen kronor.

5:o

I en till Kungl. Maj:t ställd, av domänstyrelsen med utlåtande den 28 september 1956 överlämnad skrift anhåller *Sven Ståhl*, *Utterliden*, att såsom full likvid för en skuld till domänverket för vissa virkesköp få erlägga 20 procent av domänverkets fordran, 76 246 kronor 98 öre.

Domänstyrelsen anser med hänsyn till Ståhls ekonomiska ställning det gjorda erbjudandet vara förmånligt för kronan.

Statskontoret har icke något att erinra mot att Sven Ståhl befrias från återstående betalningsskyldighet, om han inom viss av Kungl. Maj:t fastställd tid fullgör den betalningsprestation, vartill han nu förklarar sig beredd. För bifall härtill torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Departementschefen har anfört följande.

»Även jag finner det gjorda erbjudandet böra godtagas. Det belopp å 15 249 kronor 40 öre Ståhl i så fall har att gälda till kronan bör erläggas inom tid som Kungl. Maj:t bestämmer.

Enligt gällande grunder för avgörande av frågor om efterskänkandet av kronans fordringar torde Kungl. Maj:t icke äga befogenhet att utan riksdagens medgivande godtaga erbjudandet. Sådant medgivande bör därför inhämtas.»

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer sålunda, att riksdagen må besluta, att befrielse från vidare betalningsskyldighet till kronan i anledning av ifrågavarande virkesköp må medgivas Sven Ståhl, därest han till kronan erlägger 15 249 kronor 40 öre.

6:o

Enligt köpekontrakt den 30 januari 1925 försålles till Karl Johan Nellfors, Långsbyn, Långshyttan, lotten Am, Aj under kronoegendomen Näs Kungsgård nr 1 och Ytternora nr 1 för en köpeskilling av 7 500 kronor. Den 20 juni 1931 försattes Nellfors på egen begäran i konkurs, varvid kronans fordran med ränta bevakades med ett belopp av 8 235 kronor. Vid offentlig auktion den 25 november 1931 inropades lägenheten av Kopparbergs läns hushållningssällskaps egendomsnämnd för 7 000 kronor under villkor att statens därav återstående fordran finge kvarstå på samma villkor, som stadgats i köpekontraktet av den 30 januari 1925 med Nellfors. På begäran av egendomsnämnden utfärdades sedermera köpebrev å fastigheten för boskilda hustrun till Nellfors. Kronans fordran jämte därå upplupen ränta utgjorde den 31 december 1931 8 630 kronor 13 öre. Sedan Nellfors gottskrivits för den del av skulden som övertagits av hustrun, 4 021 kronor 27 öre, samt erhållen utdelning i konkursen, 363 kronor, varjämte ränta för tiden 26/11—31/12 1931, 26 kronor 25 öre, avskrivits, utgjorde den resterande skulden på köpeskillingen den 2 januari 1932 4 219 kronor 61 öre jämte därefter upplupen ränta. Den 11 maj 1956 har Nellfors inbetalat ytterligare 1 000 kronor, varför kronans fordran numera uppgår till 3 219 kronor 61 öre jämte ränta.

I en till domänstyrelsen ingiven, den 12 maj 1956 dagtecknad skrift, anholder *Nellfors* om befrielse från betalningsskyldighet för sin skuld till do-

mänverket. Nellfors anför, att han har stora skulder på sin nu innehavda fastighet och att familjens ekonomi och jordbruk icke kan bära ifrågavärande börda. Ett exekutivförfarande synes enligt Nellfors komma att medföra familjens ruin.

Med överlämnande av framställningen anför *domänstyrelsen* i utlåtande den 16 juni 1956, att den icke vill motsätta sig att kronans fordran avskrivnes.

Statskontoret, som till remissyttrande den 21 september 1956 fogat en utredning rörande Nellfors ekonomiska ställning, förordar, att Nellfors befrias från återstående betalningsskyldighet, därest han inom en viss av Kungl. Maj:t fastställd tid till kronan erlägger ytterligare 2 000 kronor. För bifall härtill torde riksdagens medverkan vara erforderlig.

Departementschefen har anfört följande.

»I likhet med statskontoret finner jag — med hänsyn till vad i ärendet upplysts rörande gäldenärens ålder och ekonomiska förhållanden — skäligt att kronans förenämnda fordran jämte ränta avskrivnes under förutsättning, att Karl Johan Nellfors erlägger 2 000 kronor till kronan senast två månader efter det att statsmakternas beslut i ärendet föreligger. För avskrivning av återstående del av fordringsbeloppet erfordras riksdagens medgivande.»

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning och hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att kronans förevarande fordran å 3 219 kronor 61 öre jämte ränta må avskrivas under förutsättning, att Karl Johan Nellfors till kronan kontant erlägger tvåtusen kronor.

7:o

Handelsbolaget O. Hurtigs Eftr., Sture Hurtig och Ising Hurtig, Satsrup, inköpte under åren 1954—1956 virke från domänverket för sammanlagt 62 457 kronor 59 öre. För köpeskillingarnas behöriga erläggande ställdes säkerhet i form av borgen tecknad av Edvin Jönsson, Månsköp, Hörby, och O. Hurtig, Snogeröd. Handelsbolaget jämte dess bolagsmän trävaruhandlarna Sture Hurtig och Ising Hurtig försattes den 17 maj 1956 i konkurs. I konkurserna bevakade domänstyrelsen kronans fordran, vilken efter vissa inbetalningar och krediteringar vid egendomsavträdandet uppgick till 60 552 kronor 54 öre, varav 58 892 kronor 95 öre utgjorde kapitalbelopp och 1 659 kronor 59 öre ränta.

Genom utslag i lagsökningsmål den 9 april och 10 augusti 1956 förpliktades Edvin Jönsson tillsammans med bolaget och dess bolagsmän samt borgensmannen Ola Hurtig att genast utgiva de till betalning förfallna köpeskillingarna jämte fem procent årlig ränta. Genom utmätning hos borgensmannen Ola Hurtig inflöt den 30 augusti 1956 av kronans fordran ett belopp

av 3 161 kronor 65 öre förutom kostnadsersättning på 50 kronor. Ytterligare avbetalning torde icke vara att påräkna från denne borgensman. Handelsbolagets och bolagsmännens konkurser är ännu icke avslutade. I bolagets konkurs torde enligt domänstyrelsen oprioriterade fordringsägare ej erhålla någon utdelning. Jönsson, som sålunda har att erlægga 60 552 kronor 54 öre med avdrag av 3 161 kronor 65 öre eller 57 390 kronor 89 öre jämte ränta, har den 10 juli 1956 till domänstyrelsen överlämnat en i handelsbolagets rörelse meddelad förlagsinteckning på 50 000 kronor jämte ränta. Inteckningen, som Jönsson erhållit som säkerhet för sitt borgensåtagande, har pantförskrivits som säkerhet för styrelsens borgensfordran.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, varöver domänstyrelsen den 29 oktober 1956 avgivit utlåtande, anhåller *Jönsson* att han sedan han ställt nyssnämnda förlagsinteckning till domänstyrelsens förfogande måtte befrias från vidare betalningsskyldighet på grund av kronans ifrågavarande fordran å honom.

Med hänsyn till omfattningen av Jönssons borgensåtaganden anser *domänstyrelsen* av principiella skäl det icke böra ifrågakomma, att han helt befrias från betalning utöver utdelningen på förlagsinteckningen. I betraktande av de ömmande omständigheter, som Jönsson åberopar, och vad utredningen i ärendet givit vid handen rörande hans ekonomiska ställning, vill styrelsen icke motsätta sig att som likvid för Jönssons borgensskuld godtages blivande utdelning på den hos styrelsen pantsatta förlagsinteckningen, dock under villkor att därutöver ett belopp av 5 000 kronor erlägges inom sex månader efter det Kungl. Maj:t meddelat beslut i ärendet.

Statskontoret är för sin del närmast böjt för att förorda, att definitiv ställning till förevarande ansökning icke lages, förrän de inledda konkursförfarandena hunnit avslutas. Därest ärendet likväl skulle anses böra avgöras på grundval av föreliggande utredningsmaterial, vill ämbetsverket med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter dock icke, om ock med en viss tvekan, motsätta sig, att Jönsson befrias från sin borgensskuld mot överlåtande av förlagsinteckningen och 5 000 kronor kontant. Härtill lärer fordras riksdagens medgivande.

Departementschefen har anfört följande.

»Jag finner föreliggande omständigheter tala för en avskrivning av kronans ifrågavarande fordran på sätt domänstyrelsen föreslagit. Det belopp av 5 000 kronor, som Jönsson utöver till domänstyrelsen överlämnad förlagsinteckning å 50 000 kronor i dylikt fall har att inbetala, torde böra erläggas inom förslagsvis sex månader efter det statsmakternas beslut i ärendet föreligger. För avskrivning på sätt föreslagits av kronans fordran erfordras emellertid riksdagens medgivande.»

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså, att riksdagen må medgiva, att kronans förevarande fordran å Edvin Jönsson av 57 390 kronor 89 öre jämte ränta

må avskrivas under förutsättning, att Jönsson, utöver till domänstyrelsen överlämnad förlagsinteckning å 50 000 kronor, till kronan kontant erlägger femtusen kronor.

8:o

Lantbruksnämnden i Värmlands län beviljade den 4 juli 1953 Gunnar Pettersson, Skogskärr, Ölme, jordbruksegnahemslån och driftslån å tillsammans 29 000 kronor i samband med förvärv av fastigheten Skogskärr Norra 1¹ m. fl. i Ölme socken. Fastigheten omfattar ca 13,5 hektar åker och 14,8 hektar skogsmark. 1952 års taxeringsvärde är 25 300 kronor. Lånen lyftes den 14 augusti 1953. Inklusive bottenlån belöpte sig hela inteckningsskulden till 44 000 kronor. Därav har hittills amorterats ca 1 400 kronor. Räntorna är betalda till den 31 december 1955. Förfallna amorteringar per den 15 juni och den 15 december 1955 samt den 15 juni 1956 har icke erlagts. Nämnden har med stöd av kungörelsen 1956: 160 § 26 andra stycket beviljat Pettersson uppskov med amortering av jordbruksegnahemslånet till den 1 augusti 1958. Räntefrihet har däremot icke beviljats.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av lantbruksnämnden med utlåtande den 11 juli 1956 överlämnad skrift anhåller *Pettersson* om två års uppskov med amortering av driftslånet å ursprungligen 10 000 kronor. Såsom skäl för sin ansökan anför Pettersson, att han under tiden den 18 maj 1955—14 maj 1956 vårdats å Värmlands centralsanatorium i Arvika, där han opererats för lungtuberkulos, samt att han f. n. är sjukskriven i hemmet. Även hans hustru och en av hans döttrar har under hans sjukdom vårdats för lungtuberkulos å sanatoriet. Pettersson framhåller, att hans avsikt är att efter hand helt övertaga skötseln av gården, som f. n. brukas med hjälp av grannar.

Lantbruksnämnden anför, att en uppsägning av lånen enligt nämndens mening torde komma att sätta Pettersson i ett med hänsyn till hans hälso-tillstånd mindre tilltalande tvångsläge. Pettersson anser sig kunna klara familjens uppehälle samt ränteutgifterna med hjälp av sin sjukpension samt barn- och hyresbidrag. Enligt vad nämnden inhämtat, torde även Väse kommun lämna något understöd. Familjen, som består av två vuxna och sex barn, synes dock vara nödsakad att leva synnerligen sparsamt, om ränteutgifterna skall kunna bestridas.

Då det icke föreligger författningsenlig möjlighet för nämnden att bevilja Pettersson amorteringsfrihet för driftslånet, betraktar nämnden hans ansökan såsom en anhållan om dispens från gällande bestämmelser. Med hänsyn till omständigheterna i ärendet finner nämnden sig böra tillstyrka bifall till framställningen. Uppskov med amortering av driftslånet bör sålunda beviljas till den 1 augusti 1958.

I remissutlåtande den 29 augusti 1956 anför *lantbruksstyrelsen*, att av ett vid nämndens yttrande fogat läkarintyg av den 27 januari 1956 framgår, att Pettersson har att räkna med att hans arbetsförmåga, i synnerhet beträf-

fande fysiskt arbete, kommer att vara avsevärt nedsatt under flera år framåt. Såvitt styrelsen kan bedöma, är det sålunda ovisst, om Pettersson inom överskådlig framtid skall kunna återtaga skötseln av sitt jordbruk. Han har genom sjukdom fått sin ekonomi försvagad och är — antingen han framdeles blir i stånd att fortsätta jordbruket eller på grund av ohälsa blir nödsakad att aveckla det, vilket dock får ses som en fråga på litet längre sikt — i behov av ett anstånd med amorteringen av driftslånet för att undvika en oläglig realisation av fastigheten. Då han oförvållat råkat i en ekonomiskt bekymmersam situation och genom sjukdomen kommit att ställas inför frågor av avgörande betydelse för hans och familjens framtid, föreligger enligt styrelsens mening sådana ömmande omständigheter, att han bör få den ekonomiska hjälp och det rådrum, som ett uppskov med amorteringen av lånet skulle innebära. Styrelsen biträder därför nämndens förslag och förordar sålunda, att han erhåller uppskov med amorteringen av driftslånet till den 1 augusti 1958.

Statskontoret (remissutlåtande 14/9 1956) ansluter sig till vad styrelsen i ärendet uttalat och föreslagit. Då spørsmålet varit föremål för riksdagens prövning såväl 1952 som 1954, torde bifall till framställningen förutsätta riksdagens hörande.

Departementschefen har anfört följande.

»Med hänsyn till de föreliggande, särskilda omständigheterna i ärendet finner jag mig böra förorda, att Pettersson erhåller ytterligare anstånd med amortering av ifrågavarande, den 4 juli 1953 beviljade driftslån. Såsom lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnden föreslagit synes anståndet böra avse tiden intill den 1 augusti 1958. Härför torde riksdagens medgivande böra inhämtas.»

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer fördens skull, att riksdagen må medgiva, att anstånd må beviljas Pettersson med amortering av ifrågavarande driftslån å 10 000 kronor till den 1 augusti 1958.

9:o

Under åren 1951 och 1952 uppförde makarna Janne och Elsa Gustafsson, Murbo, Filipstad, på sin fastighet Asphyttan 1⁰⁰ i Färnebo socken ett svinhus, avsett att användas för smågrisuppfödning. Kostnaderna uppgick till 55 000 kronor. Till företaget beviljade lantbruksnämnden i Värmlands län lånegaranti å 30 000 kronor och avskrivningslån å 4 750 kronor. Som säkerhet för garantilånet lämnades inteckningar i Asphyttan 1⁰⁰ jämte den därmed sambrukade, sonen Sigmund Gustafsson tillhöriga stadsägan 1300 i Filipstad. För företaget anskaffade Janne Gustafsson en svinbesättning, vilken emellertid måste nedslaktas på grund av sjukdom. En ny besättning fick av samma anledning nedslaktas. Janne Gustafsson, som ådragit sig betydande skulder för företaget, fann slutligen sin ekonomiska ställning ohåll-

bar och begärde sig i konkurs. Upprättad konkursberättelse utvisade en brist i boet av ca 80 000 kronor. Under konkursen försåldes Asphyttan 1⁹⁰ och den därmed gemensamt intecknade stadsågan på exekutiv auktion den 30 augusti 1955. Fastigheterna inropades för 58 000 kronor av nämnden, som den 21 november 1955 avyttrade dem för 59 000 kronor. Köpeskillingen vid den exekutiva auktionen var icke tillräcklig för att ifrågasättande garantilån helt skulle kunna lösas inom ramen för denna. Härutöver har nämnden därför till låneförmedlaren, Wermlands hypoteksförening, Karlstad, betalat ett belopp av 1 692 kronor 83 öre.

I utlåtande den 3 juli 1956 över en till Kungl. Maj:t ställd skrift från Elsa Gustafsson rörande bl. a. ifrågasättande garantilån ifrågasätter *lantbruksstyrelsen*, huruvida icke statens kvarstående fordran hos Janne och Sigmund Gustafsson, 1 692 kronor 83 öre, bör avskrivas. I vart fall bör enligt styrelsens mening förevarande fordran skäligen minskas med den vinst, som lantbruksnämnden gjort vid försäljningen av fastigheterna.

Statskontoret (remissutlåtande 20/7 1956) kan för sin del icke finna omständigheterna i ärendet vara av sådan beskaffenhet, att en avskrivning av statsverkets fordran är motiverad. En nedskrivning av fordringsbeloppet på grund av den vinst, som gjorts vid de exekutivt inropade fastigheternas senare försäljning, kan ämbetsverket av principiella skäl icke tillstyrka. Statskontoret avstyrker därför varje eftergift av fordran. Ämbetsverket framhåller, att ett tillmötesgående helt eller delvis av framställningen om avskrivning torde erfordra riksdagens medverkan.

I yttrande den 17 september 1956 anför *riksräkenskapsverket*, att de i ärendet föreliggande särskilda omständigheterna enligt ämbetsverkets förmenande utgör skäl för att statsverkets återstående fordran å 1 692 kronor 83 öre jämte därå upplupen ränta avskrives.

Departementschefen har anfört följande.

»Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst om gäldenärernas ekonomiska ställning och förhållandena i övrigt, finner jag skäligt, att kronans återstående fordran å 1 692 kronor 83 öre jämte ränta avskrives. Härtill erfordras emellertid medgivande av riksdagen.»

Utskottet finner sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts framställning och hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att kronans förevarande fordran å 1 692 kronor 83 öre jämte ränta må avskrivas.

10:o

Lantbruksnämnden i Kalmar läns norra område beviljade den 6 februari 1952 Martin Johansson, Gröndalen, Verkeback, lånegaranti för ett driftslån å 6 000 kronor för inköp av inventarier till den av honom ägda jordbruksfastigheten Gällerskulla 1⁴ m. fl. i Västrums socken. Sedan Johansson kom-

mit på ekonomiskt obestånd och som följd härav blivit nödsakad avveckla sitt jordbruk, försåldes hans fasta och lösa egendom under hand för betalning av hans gäld. Av driftslånet återstår oguldet ett belopp av 5 569 kronor 75 öre.

För att undvika konkurs och därmed förenade kostnader har Johansson avträtt sitt bo till fordringsägarna. I uppgjort utdelningsförslag upptages tillgångar till sammanlagt ca 14 400 kronor och skulder till ca 25 800 kronor, varav på oprioriterade fordringsägare belöper ca 20 700 kronor. Förslaget innebär, att oprioriterade fordringsägare skall få utdelning med 45 procent av sina tillgodohavanden. På driftslånet kommer således att belöpa 2 506 kronor 39 öre.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 23 november 1956 överlämnad skrivelse hemställer *lantbruksnämnden i Kalmar läns norra område* om bemyndigande att biträda ifrågavarande ackordsförslag. Av handlingarna framgår bl. a., att Johansson, som är gift och har tre barn i skolåldern, sedan den 13 februari 1956 har anställning vid Gunnebobruks jordbruk som traktorförare och enligt uppgift från brukskontoret tjänar ca 750 kronor per månad. Han hyr en bostad i en av brukets fastigheter för 23 kronor 50 öre per månad.

Lantbruksstyrelsen, som finner att statsverkets intresse genom antagande av ackordet skulle tillgodoses på ett enligt styrelsens mening godtagbart sätt, tillstyrker bifall till framställningen.

I betraktande av föreliggande omständigheter, särskilt Johanssons ekonomiska ställning, anser sig även *statskontoret* (remissutlåtande 4/12 1956) böra tillstyrka, att statsverket biträder ackordsförslaget. Härtill läser emellertid erfordras riksdagens medverkan.

Departementschefen har anfört följande.

»I likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, finner jag det föreliggande ackordsförslaget böra godtagas. Härför torde emellertid riksdagens medgivande böra inhämtas. Det belopp av 2 506 kronor 39 öre, som Johansson enligt förslaget har att utgiva till kronan, bör erläggas inom tid, som Kungl. Maj:t bestämmer.»

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att, med godtagande av lämnat ackordserbjudande, efterskänka 3 063 kronor 36 öre av kronans ifrågavarande fordran å Martin Johansson.

Genom beslut den 31 oktober 1950 beviljade lantbruksnämnden i Västerbottens län Arne E. J. Rosén, Ytterbyn, Vebomark, lånegaranti för jordbruksegnahemslån å 18 000 kronor och driftslån å 10 000 kronor mot säker-

het av in-teckning inom 38 000 kronor i fastigheterna Vebomark 3¹² och 8² samt Lindero 1¹ i Lövånger socken. Till säkerhet för driftslånet fordrades jämväl borgen, eftersom fastigheternas belåningsvärde uppskattats till allenast 32 400 kronor. Lånen utlämnades av Skellefteå sparbank, sedan borgen för driftslånet ställts av K. E. Rosén och Tore Rosén, båda i Gummark, vilka enligt intyg tillsammans ansågs vederhäftiga för förbindelsen, samt av byggnadssnickaren Frans Hugo Hedberg, Skellefteå, vilken likaledes enligt intyg ansågs vederhäftig för hela beloppet.

I november 1951 blev Arne Rosén sjuk och hade därefter svårt att fullgöra sina skyldigheter med avseende på lånen. Den 20 januari 1953 anmälde lantbruksnämndens ordsombud, att Arne Rosén under hösten 1952 sålt de kreatur, vilka inköpts för driftslånet, och avflyttat från fastigheten. Arne Rosén hade även avverkat skog på fastigheten. En tjänsteman vid nämnden besiktigade i anledning härav fastigheten och fann därvid, att samtliga döda inventarier, innefattande bl. a. en traktor, fanns kvar på fastigheten, men att det virke, som avverkats, redan var sålt. Någon värdering av inventarierna företogs icke i samband med nämnda besiktning. Med hänsyn till vad som förekommit anmodade nämnden sparbanken att uppsäga lånen till betalning senast den 30 april 1953 och begära kvarstad på inventarierna. Ansökan om kvarstad inlämnades den 11 mars 1953 till länsstyrelsen, som emellertid den 3 augusti 1953 avslog ansökningsen under motivering, att sparbanken måste anses för sin fordran ha tillräcklig säkerhet med hänsyn till den statliga lånegarantien. Sparbanken överklagade länsstyrelsens utslag, men hovrätten fastställde detsamma genom utslag den 9 oktober 1953.

Sedan sparbanken under senare delen av maj 1953 meddelat lantbruksnämnden, att de till den 30 april 1953 uppsagda garantilånen icke blivit inlösta, erhöll sparbanken nämndens uppdrag att begära lagsökning för exekutiv försäljning av fastigheten och anmodades samtidigt att underrätta borgensmännen för driftslånet om denna åtgärd. När fastigheten sedermera i januari 1954 av nämnden inropades å exekutiv auktion och därefter såldes vidare för 30 000 kronor, kom ingen del av driftslånet att täckas av köpeskillingen. Då sparbanken på nämndens anmodan vände sig till borgensmännen för att utfå ogulden del av driftslånet, visade sig såväl K. E. Rosén som Tore Rosén vara medellös, varför Hedberg anmodades att inbetala hela beloppet, vilket vid denna tidpunkt utgjorde 8 200 kronor. Hedberg erlade därefter sammanlagt 1 605 kronor 12 öre. Hösten 1955 kvarstod enligt nämnden av driftslånet ett oguldet belopp å 6 438 kronor jämte ränta och kostnader.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 29 februari 1956 överlämnad skrift, hemställer *Hedberg*, att han måtte få svara för endast en tredjedel av garantilånet. Därest hans ansökan icke skulle kunna beviljas, hemställer Hedberg i andra hand om utsträckt amorteringstid.

Lantbruksnämnden i Västerbottens län anför i yttrande den 17 september 1955, att nämnden funnit de av Hedberg anförde synpunkterna för en ned-

sättning av borgensansvaret värda beaktande med hänsyn till de olyckliga omständigheter, som förelegat, och de vådor för honom och hans hustru, som ett tvångsförfarande skulle innebära. Nämnden har därför med tvekan beslutat tillstyrka huvudyrkandet i Hedbergs framställning, nämligen nedsättning av borgensansvaret till en tredjedel av 8 200 kronor exklusive ränta och kostnader, motsvarande ogulden del av driftslånet vid tidpunkten för den exekutiva auktionen. Å andra sidan hyser nämnden farhågor för att ett eventuellt bifall till framställningen kan få prejudicerande betydelse.

Lantbruksstyrelsen tillstyrker likaledes bifall till Hedbergs framställning om begränsning av borgensansvaret och anför därvid, att genom den långsamma handläggningen av kvarstadsärendet och utgången av detsamma omintetgjordes eventuella möjligheter att taga i anspråk de döda inventarier, som fanns å fastigheten i början av år 1953.

Statskontoret (remissutlåtande 10/4 1956) kan för sin del icke finna den omständigheten, att sparbankens kvarstadsansökan icke bifallits av myndigheterna, på något sätt motivera en eftergift av kronans fordran mot borgensmännen. En sådan eftergift torde för övrigt förutsätta riksdagens medverkan. Icke heller anser ämbetsverket styrkt, att Hedbergs ekonomiska ställning är sådan, att han icke kan betala sin borgensskuld. Då emellertid synbarligen svårigheter föreligger för honom att omedelbart gälda skulden, föreslår ämbetsverket, att framställningen tillmötesgås på så sätt att, därest Hedberg förslagsvis en månad efter Kungl. Maj:ts blivande beslut i ärendet erlägger ett så stort belopp, att han utgivit en tredjedel av sin skuld, återstoden må erläggas med lika belopp årligen under fem år.

Departementschefen har anfört följande.

»I likhet med statskontoret anser jag mig icke kunna tillstyrka, att Hedberg till någon del befrias från skyldigheten att erlägga sin skuld till kronan på grund av ifrågavarande borgensåtagande. Denna skuld uppgår enligt föreliggande utredning till 6 438 kronor jämte ränta och kostnader. Med hänsyn till vad i ärendet anförts, finner jag dock skäligt, att Hedberg medges rätt att avbetala sin skuld under en tidrymd av förslagsvis fem år. Hedberg torde därvid inom viss kortare tid, förslagsvis en månad efter det statsmakternas beslut i ärendet föreligger, till Kungl. Maj:t och kronan böra erlägga så stort belopp, att han utgivit en tredjedel av sin skuld, medan återstående belopp bör erläggas med en femtedel årligen under fem år därefter. Å oguldet belopp torde vid varje betalningstillfälle böra erläggas fem procent ränta, räknat från dagen för Kungl. Maj:ts beslut i ärendet. För godtagande av denna amorteringsplan torde riksdagens medgivande böra inhämtas.»

Utskottet anser sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må medgiva, att betalning för kronans förevarande fordran må erläggas på sätt, som förordats i det föregående.

Stockholm den 26 februari 1957

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nord*, Bertil Andersson*, Hansson, Mossberger, Gunnar Berg*, Kristiansson, Theodor Johansson och Yngve Nilsson;

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Andersson i Hyssna, Ahlsten*, Agerberg, Rimås*, Arweson*, Wahrendorff, Johanson i Västervik, Franzén* och Hedin.

* Ej närvarande vid justeringen.